

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И
Р І Ш Е Н Н Я
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

У справі за конституційним зверненням громадянина Касьяненка Бориса Павловича щодо офіційного тлумачення положень пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України, частини другої статті 383 Кримінально-процесуального кодексу України

м. Київ
11 грудня 2007 року *Справа N 1-33/2007*
N 11-пр/2007

Конституційний Суд України у складі суддів:

Стрижака Андрія Андрійовича - головуючого,

Бринцева Василя Дмитровича,

Головіна Анатолія Сергійовича,

Джуня В'ячеслава Васильовича,

Дідківського Анатолія Олександровича,

Домбровського Івана Петровича,

Кампа Володимира Михайловича,

Колоса Михайла Івановича - доповідача,

Маркуш Марії Андріївни,

Мачужак Ярослави Василівни,

Стецюка Петра Богдановича,

Ткачука Павла Миколайовича,

Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним зверненням громадянина Касьяненка Бориса Павловича щодо офіційного тлумачення положень пункту 8 частини третьої статті [129 Конституції України](#), частини другої статті [383 Кримінально-процесуального кодексу України](#).

Приводом для розгляду справи відповідно до статей [42](#), [43](#) Закону України "[Про Конституційний Суд України](#)" стало конституційне звернення громадянина Касьяненка Бориса Павловича.

Підставою для розгляду справи згідно зі статтею [94](#) Закону України "[Про Конституційний Суд України](#)" є наявність неоднозначного застосування положень пункту 8 частини третьої статті [129 Конституції України](#), частини другої статті [383 Кримінально-процесуального кодексу України](#) Верховним Судом України, що призвело до порушення конституційних прав і свобод суб'єкта права на конституційне звернення.

Заслухавши суддю-доповідача Колоса М.І. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Громадянин Касьяненко Б.П. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень пункту 8 частини третьої статті [129 Конституції України](#), частини другої статті [383 Кримінально-процесуального кодексу України](#) (далі - Кодекс).

Необхідність в офіційному тлумаченні вказаних норм автор клопотання обґрунтовує тим, що Верховний Суд України по-різному застосовує їх при розгляді касаційних скарг на рішення місцевих та апеляційних судів у справах щодо оскарження постанов про відмову в порушенні кримінальної справи.

Неоднозначність застосування названих положень суб'єкт права на конституційне звернення вбачає в тому, що суддя Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України 31 травня 2006 року ухвалив постанову, якою відмовив йому у витребуванні матеріалів про відмову в порушенні кримінальної справи, мотивуючи це тим, що судові рішення стосовно зазначених постанов не є предметом розгляду суду касаційної інстанції, оскільки положення частини четвертої статті [236-2 Кодексу](#) передбачає можливість оскарження таких постанов місцевого суду лише в апеляційному порядку. Проте автору клопотання відомі випадки, коли Верховний Суд України при розгляді аналогічних скарг відкривав касаційне провадження і розглядав справи по суті, про що свідчать додані до конституційного звернення ухвали Верховного Суду України.

На думку Касьяненка Б.П., неоднозначне застосування Верховним Судом України положень пункту 8 частини третьої статті [129 Конституції України](#), частини другої статті [383 Кодексу](#) призвело до обмеження його конституційного права на касаційне оскарження рішення суду.

2. Конституційний Суд України дослідив і проаналізував позиції Верховного Суду України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету "Острозька академія", Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, Одеського національного університету імені І.І. Мечникова та

Міжнародного Соломонового університету, висловлені з приводу порушених у конституційному зверненні питань.

3. Вирішуючи питання щодо офіційного тлумачення положень пункту 8 частини третьої статті [129 Конституції України](#), частини другої статті [383 Кодексу](#), Конституційний Суд України виходить з такого.

3.1. Згідно з [Конституцією України](#) Україна є демократичною, соціальною, правовою державою (стаття 1); людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, головним обов'язком якої є утвердження і забезпечення прав і свобод людини (стаття 3); органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених [Конституцією України](#) межах і відповідно до законів України (стаття 6); в Україні визнається і діє принцип верховенства права, [Конституція України](#) має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі [Конституції України](#) і повинні відповідати їй, норми [Конституції України](#) є нормами прямої дії, звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина на підставі [Конституції України](#) гарантується (стаття 8).

У [Конституції України](#) визначено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом, кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (частини перша, друга статті 55).

Реалізацією права особи на судовий захист є можливість оскарження судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина.

3.2. Положення пункту 8 частини третьої статті [129 Конституції України](#), що закріплює одну з основних засад судочинства - забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом, необхідно розуміти як таке, що надає право перевіряти в касаційному порядку рішення місцевих та апеляційних судів щодо постанов про відмову в порушенні кримінальної справи, за винятком випадків, визначених законом.

Аналіз статей [Кодексу](#) свідчить про те, що законодавець прямо не передбачив у них норм, які встановлюють випадки, коли заборонено перевірку в касаційному порядку постанов місцевих судів, якими залишено без задоволення скарги на постанови про відмову в порушенні кримінальної справи, та аналогічних за суттю ухвал апеляційного суду, винесених щодо цих постанов. У [Кодексі](#) також не визначено переліку постанов (ухвал), які перешкоджають подальшому провадженню у справі.

3.3. Конституційний Суд України дійшов висновку, що рішення місцевих та апеляційних судів у справах публічного і приватного обвинувачення, якими залишено без задоволення скарги на постанови про відмову в порушенні кримінальної справи, є такими, що перешкоджають подальшому провадженню у справі, оскільки виключають можливість порушення кримінальної справи, проведення досудового слідства (дівання), її судового розгляду по суті, ухвалення вироку та вчинення інших процесуальних дій, а тому вони повинні перевірятися в касаційному порядку.

Положення частини другої статті [383 Кодексу](#) щодо перевірки в касаційному порядку судових рішень в аспекті порушених у конституційному зверненні питань необхідно розуміти як такі, що надають право перевіряти в касаційному порядку рішення місцевих та апеляційних судів, ухвалені у справах щодо оскарження постанов про відмову в порушенні кримінальної справи, оскільки ці рішення перешкоджають подальшому провадженню у справі, за винятком випадків, коли апеляційний суд скасував рішення місцевого суду і повернув справу на новий судовий розгляд.

3.4. Пункт 8 частини третьої статті [129 Конституції України](#), який визначає одну з основних засад судочинства - забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, частина друга статті [383 Кодексу](#), що передбачає можливість перевірки в касаційному порядку постанов, які перешкоджають подальшому провадженню у справі, та ухвал апеляційного суду, винесених щодо цих постанов, і стаття [384 Кодексу](#), де закріплено перелік осіб, які мають право на касаційне оскарження або внесення касаційного подання на зазначені судові рішення, перебувають у системному зв'язку. Це дає підстави для висновку, що крім осіб, які згідно з частиною четвертою статті [384 Кодексу](#) мають право внести касаційне подання на вказані судові рішення, касаційну скаргу на ці рішення також мають право подати особи, які в судовому порядку оскаржили постанови про відмову в порушенні кримінальної справи.

Виходячи з наведеного та керуючись статтями [147, 150, 153 Конституції України](#), статтями [13, 42, 43, 51, 62, 63, 65, 70, 94, 95](#) Закону України ["Про Конституційний Суд України"](#), Конституційний Суд України
в и р і ш и в:

1. В аспекті конституційного звернення положення пункту 8 частини третьої статті [129 Конституції України](#) "забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом" у системному зв'язку з положеннями частини другої статті [383 Кримінально-процесуального кодексу України](#) необхідно розуміти як таке, що надає право перевіряти в касаційному порядку рішення місцевих та апеляційних судів щодо постанов про відмову в порушенні кримінальної справи, за винятком випадків, встановлених законом.

2. Рекомендувати Верховній Раді України в законодавчому порядку привести положення статті [384 Кримінально-процесуального кодексу України](#) у відповідність із цим Рішенням.

3. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у "Віснику Конституційного Суду України" та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ